

مانعی برای ولایت اجتماعی زن وجود ندارد

22 خرداد 1401

ششمین نشست کنگره بین‌المللی «ولایت اجتماعی زن» با محوریت بانوی کرامت، حضرت فاطمه معصومه (س)، پنجشنبه ۱۹ خرداد با حضور حسن رحیم‌پور ازغدی، پژوهشگر و عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی، فائزه عظیم‌زاده اردبیلی، رئیس شورای راهبردی زن و خانواده بسیج اساتید تهران بزرگ، عاطفه خادمی، مشاور اجتماعی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و دبیر ستاد جمعیت این وزارتخانه و عاطفه سعیدی‌نژاد، مدیرکل امور بانوان سازمان تبلیغات اسلامی در سالن وزارت کشور برگزار شد.

حسن رحیم‌پور ازغدی، پژوهشگر و عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی در این مراسم به دو شرطی که برای فعالیت‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی زنان گذاشته شده، اشاره کرد و گفت: یکی از شروط این است که مراقب باشید، روابط انسانی تبدیل به روابط جنسی نشود و مهمترین کارکرد حجاب در این زمینه، این است که وقتی مرد و زن پوشیده باشند، تفاوت‌های جنسی به چشم نمی‌آید.

وی با تأکید بر این‌که مانعی برای ولایت اجتماعی زن وجود ندارد، اظهار کرد: فقط شروطی گذاشته شده که برای حفظ حقوق و کرامت زن است که یکی از آنها، مسأله جنسی نشدن فضای کار اجتماعی و سیاسی است که حریم زن و مرد رعایت شود و یکی هم مربوط به هر دو جنس زن و مرد است که هر دو باید خود را رشد دهند تا برای ملاقات با خدا آماده شوند.

رحیم‌پور ازغدی افزود: مسئولیت اول همه ما، مسئولیت در برابر خویش است و باید خود را نجات دهیم. خانواده و جامعه هر دو در خدمت نجات خود است و خداوند فرموده: «اگر می‌خواهید رستگار شوید، باید در دنیا مدارج انسانیت و تکامل اخلاقی و عقلانی را طی کنید». برای این کار باید نسبت به همسر و انسان‌های جدیدی که خداوند به وسیله شما خلق می‌کند و همچنین جامعه بشری، احساس مسئولیت داشته باشید.

وی بیان کرد: تنها کارخانه‌ای که محصولش انسان است و تنها کارفرما و کارگزاری که انسان‌پروری می‌کند و هیچ شغل دیگری نمی‌تواند او را نابود کند، مسأله مادری است، البته پدری هم جایگاه خود را دارد.

این پژوهشگر سیاسی و اجتماعی عنوان کرد: اگر دو کار را تمرین کنیم که در همه موضوعات از جمله در مسأله زن، انجام ندهیم، به نفع همه است. یکی اینکه از سر لجبازی از غرب حرف نزنیم و دیگر این‌که از سر حسادت و تقلید از غربی سخن نگوئیم. ما باید از منظر توحیدی وارد شویم و ببینیم تعریف زن مستقل از غرب و شرق چیست؟ وقتی می‌خواهیم اظهار نظر یا سیاستگذاری کنیم باید وضع موجود جهان و کشور خود را حتماً بفهمیم، اما ملاک ما اساساً نباید شرق یا غرب باشد.

رحیم‌پور ازغدی تصریح کرد: جنسیت، مربوط به زن و شوهر در تقسیم کار و در [خانواده](#) است و یک مسأله اجتماعی نیست. برای رشد جامعه و خدمت به جامعه و امر به معروف و نهی از منکر، چه مرد و

چه زن وظایف اجتماعی پیدا می‌کنند. بنابراین مراعات فرصت‌ها و تهدیدهایی که متوجه جنسیت زن و مرد است، باید صورت پذیرد.

عاطفه خادمی، مشاور اجتماعی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، در این مراسم، ضمن تبریک سالروز میلاد امام رضا (ع) گفت: ولایت اجتماعی از خوانش گفتمان انقلاب اسلامی در موضوع زن، نشأت می‌گیرد، آنجا که انقلاب اسلامی معتقد به الگوی سوم زنی، عفیف، محجبه و شریف در متن و مرکز تحولات عالم است و این موضوع ایجاب‌کننده جایگاه ولایت اجتماعی برای زنان است. انقلاب اسلامی معتقد است زنان نه صرفاً در متن، بلکه در مرکز متن باید قرار بگیرند و تحولات را رقم بزنند. در مرکز قرارگرفتن، قطعاً جایگاه ولایت اجتماعی را می‌طلبد و بانوان ما باید در این جایگاه قرار بگیرند، اما مفهوم ولایت اجتماعی و فلسفه ولایت اجتماعی و اینکه چرا باید در متن و مرکز قرار بگیرند؛ شائبه‌ای است که خیلی از ما با آن مواجه هستیم.

وی اظهار کرد: به نظر من بخشی از این عدم پذیرش و مقاومت در موضوع ولایت اجتماعی به دوری ما از گفتمان انقلاب اسلامی برمی‌گردد. در گفتمان انقلاب اسلامی یک دعوی حقیقی و اصلی منهای همه نگاه‌های جنسیتی وجود داشته و دارد و آن حاکمیت حق بر عالم و مکتبی به نام مکتب توحیدی است و انقلاب اسلامی پرچم این مکتب را بلند کرد و به دنبال این است که این پرچم در عالم به اهتزاز دربیاید و حق در عالم حاکم شود و رسالتی غیر از این برای خودش ندیده است. از الزامات تحقق این رسالت، قیام در مسیر خداست. جامعه ما جامعه‌ای است که برای خدا قیام می‌کند تا حق را در عالم حاکم کند.

خادمی با بیان این‌که این قیام‌کردن برای خدا دقیقاً گلوگاه اصلی است که جایگاه زن و بحث ولایت اجتماعی‌اش را مطرح می‌کند، افزود: جامعه‌ای برای حاکمیت حق در عالم قیام خواهد کرد که طیب و طاهر باشد، تا جامعه‌ای طیب و طاهر نباشد، برای خدا قیام نخواهد کرد و در برابر قیام برای خدا هم ایستادگی می‌کند، مثل اتفاقی که در صحرای کربلا رخ داد. بنابراین جامعه‌ای برای حاکمیت حق قیام می‌کند که طیب باشد و عامل و کارویژه اصلی طیب‌سازی، بر عهده زن است. بر این اساس ولایت اجتماعی باید برای او در گستره فضای اجتماعی محقق شود.

وی عنوان کرد: اهدافی که در این کنگره مورد نظر همگان بوده، حول همین مفهوم است. ما امروز نیاز داریم که توجه و تمرکز ویژه به خوانش انقلاب اسلامی در موضوع زن داشته باشیم. گفتمان انقلاب

اسلامی، گفتمان مظلوم و غریبی در موضوع زن است که متأسفانه نتوانسته به جریان اجتماعی تبدیل شود که این جریان بتواند تمام محیط خود را متأثر کند. امروز وظیفه من و شما به واسطه برگزاری این نشست‌ها و همایش‌ها این است که توجه و تمرکز ویژه‌ای حول این موضوع ایجاد شود که خوانش گفتمان انقلاب اسلامی در موضوع زن چگونه است و چه روایتی را رقم می‌زند و بخش دیگر به این موضوع برمی‌گردد که این حرکتی که شکل می‌گیرد، بتواند خود را در قواره جریان اجتماعی نشان دهد.

مشاور اجتماعی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: مهمترین هدفی که این کنگره قطعاً دنبال خواهد کرد، برون‌رفت از موقعیت کنونی در موضوع و مسأله است. در آستانه گام دوم انقلاب اسلامی برآزنده انقلاب اسلامی نیست که ما تازه درمورد اینکه آیا بانوان می‌توانند نقش‌های خانوادگی و اجتماعی را توأمان داشته باشند یا خیر بحث کنیم. ما باید از این مرحله عبور کنیم تا زمانی که مفهومی به اسم ولایت اجتماعی با منطقی که عرض شد وجود دارد، اساساً فلسفه و کارویژه ما در عالم مشخص است و ما نیاز داریم که در آستانه گام دوم انقلاب اسلامی زمین طراحی شده برای نقش‌آفرینی و زیست بانوان را در جامعه تغییر دهیم و بر اساس شاخص‌ها و مؤلفه‌های هویتی گفتمان انقلاب اسلامی در موضوع زن یک بازطراحی جدید را داشته باشیم که این بازطراحی قطعاً نیازمند همراهی ظرفیت‌هایی است که در میدان فعال هستند.

فائزه سادات عظیم‌زاده اردبیلی، دانشیار گروه فقه و حقوق دانشگاه امام صادق (ع)، عضو شورای عالی تحقیقات و فناوری وزارت علوم در علوم انسانی، رئیس شورای راهبردی زن و خانواده بسیج اساتید تهران بزرگ، مؤلف بیش از ۱۰۶ مقاله و ۲۴ کتاب و تنها بانوی دارای نشان ملی نخبه پژوهشی در علوم انسانی اسلامی در دوران بعد از انقلاب که ۹ مرتبه پژوهشگر نمونه کشوری شدند و همچنین مؤسس انجمن علمی فقه و حقوق خانواده ایران که دارای ۳۴ سال سابقه تدریس و پژوهش در دانشگاه‌ها است، به عنوان سخنران در این مراسم حضور داشت.

وی سخنان خود را با درود بر ۷ هزار بانوی شهیدی که در برپایی کیان انقلاب اسلامی، خون خود را در دفاع از ولایت و ناموس و امنیت کشور و یکایک سنگرها و خاکریزهای انقلاب اسلامی فدا کردند که بر ما ولایت داشته و دارند، آغاز کرد و با اشاره به بازخوانی ولایت زن در گفتمان دینی و انقلاب اسلامی و مرور بر گفتمان غربی، اظهار کرد: ولایت در متون اندیشمندان ما به سرپرستی و امارت و صاحب

اختیاری و ولایت بر امور معروف و نهی از منکر تعریف شده است. اما واژه ولایت مصادیق مختلف دارد و باید مفهوم ولایت را تبارشناسی کنیم که کدام بخش از ولایت برای زنان تبیین می‌شود و چه مصادیقی دارد. یقیناً ضرورت حضور زنان در عرصه اجتماع بر کسی پوشیده نیست.

وی با اشاره به مصادیقی مانند ولایت وزارت، ولایت امارت، ولایت امارت جنگ، ولایت مظالم، ولایت امنیت و بسیاری از اقسام ولایت، این سوال را مطرح کرد که آیا در آموزه‌های متفکران جهان اسلام و گفتمان انقلاب اسلامی و امامین انقلاب، این ولایت‌ها جایی برای مصادق‌سازی و تجلی زنان در این عرصه‌ها دارد یا خیر؟

عظیم‌زاده اردبیلی بیان کرد: اولین سؤالی که مطرح است این است که آیا **حضرت زهرا (س)** ولایت مرجعیت یا ولایت زعامت دارد؟ و یا در رأس همه این‌ها ولایت غرابت و محبت دارد؟ آنچه همه امامان معصوم را به آن وامی‌دارد که او را اسوه جامعه بشریت معرفی کند، ولایت معنویت، ولایت غرابت و ولایت محبتی است که او را در روح و روان انسان‌ها وارد می‌کند، به گونه‌ای که منش و سیره او سرآمد مرد و زن در عالمیان می‌شود. البته ولایت در قضاوت عرفی در بین مردم هم وجود دارد که بانوان در جامعه در قضاوت‌های عرفی در تصمیم‌گیری‌ها و تصمیم‌سازی‌های عرفی در جامعه ولایت دارند، همان‌طور که هم‌اکنون بانوانی هستند که بر مسندهای مختلف زمینه‌سازی برای تصمیمات بزرگ و حتی تصمیم‌گیری می‌کنند.

وی افزود: اگر اندکی بر گفتمان غربی مرور کنیم، خواهیم دانست که طبلی توخالی در دفاع از حقوق زنان هستند. در ادامه به نمونه‌ای از این اندیشه‌ها اشاره می‌کنم: افلاطون که فیلسوف بزرگ یونانی است در کتاب «قوانین» عنوان می‌کند: «زنان، تعالی‌پذیر و فضیلت‌پذیر نیستند و امکان حضور در ساحت‌های بشری را ندارند». با اندک تعمقی در آثار متفکران غربی در می‌یابید که آنچه امروز غرب را به این نقطه رسانده پشتوانه و منطق علمی ندارد. روسو، جامعه‌شناس فرانسوی در کتاب «امیل»، صریحاً می‌گوید: «اگر به سراغ زنان می‌روید، باید مراقب باشید، آنها را تهدید و مجازات کنید، آنها اگر ساعت بدست ببندند، نمی‌دانند عقربه دارد یا ندارد، آنها تفکر خلاق ندارند و زنان را اگر نبود ابقای نسل، دستور کشتار جمعی آنها را می‌دادم، آنها تنها مولد نسل هستند» این نگاه یک جامعه‌شناس است که پیروان گفتمان غربی که دنبال دیکته کردن اسنادی مانند ۲۰۳۰ در بلاد مسلمانان هستند، رهبر فقهی آنها فردی مانند روسو است.

دانشیار گروه فقه و حقوق دانشگاه امام صادق (ع) عنوان کرد: نگاه غرب در گفتمان غربی این است که این‌قدر به زن فشار روحی، ولایی، اجتماعی و فرهنگی می‌آورند که از درون دل فشارهای مضاعف، مکتبی ظهور می‌کند که به عنوان دفاع از حقوق زن، زن را به نیستی هویتی و فرهنگی می‌کشاند و آن چیزی جز مکتب فمینیست نیست که معتقد است زنان باید به اقتدار مطلق در جامعه برسند و حقوق خود را از مردان بستانند ولو با ایجاد تبعیض دیگری، این بار علیه مردان.

وی پس از مروری بر گفتمان غربی در مورد بانوان، با طرح این سوال که آیا در گفتمان دینی و در نگاه رهبران دینی و امامین انقلاب اسلامی زنان و مردان در عرصه حقوق انسانی با هم متفاوت هستند و آیا ولایت انسانی بر یکدیگر ندارند؟ و این‌که مؤلفه‌های این حقوق انسانی چیست؟، گفت: در تفسیر آیه یک

سوره نساء وقتی از امام صادق (ع) سؤال می‌شود زن و مرد از جنس واحد آفریده شده‌اند، یعنی چه؟ حضرت می‌فرمایند: «خداوند گل حضرت آدم را گرفت از روح خود در او دمید» و مجدد امام صادق (ع) مشیت دیگر خاک برمی‌دارند و می‌فرمایند: «و گل حضرت حوا را هم خداوند گرفت و از روح خود در او دمید؛ هرکدام جایگاه و منزلتی دارند و حقوق انسانی زن و مرد برابر است.»